נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יָחֹס עַל־דַּל וגו' וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ [תהלים עב, יג], כ"ד בחשון תשפ"ו ~א~

תולדות: מה בין ברכות יצחק לבניו: ליעקב, ברכת ה', במודעות המזין, ולעשו, אורח חיים סתמי, מנותק מהמעין

עַל־אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי־רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי (איכה א, טז): לע"נ אחותי הכשרה מרת **יוכבד בת חיים צבי** שכטר ע"ה

שנים חלפו [מבול 1656 עד נולד אברהם 1948], ושוב: חטאים יבקשו **לקעקע** מוסדי עולם: אברהם **הנבדל** יכריז: **עולם לא הפקר**! בז למשליכיו לכבשן הכשדי. מחה במבקשי **רדיפת אינסטינקט** עפרורי, **כבהמה**: תבקש מזונה, תְּחַטֵּט בְּמַדְמֵנוֹת צַחֲנָה **לְבַקֵּשׁ שָׂבְעָהּ**. **לוקסוס שלה: חציר יבש** [כמשל וכנמשל]. **לא כן אדם**, בן מלך, ידרוש **עיבוד** מְזוֹנוֹ הַגֶּלְמִי, יוגש לו עָרוּךְ וּמֻשְׁקָע. מְקֻלָּף, מְבֻשָּׁל, מְתֻבָּל, כְּנִצְרָךְ.

יצחק השלים תמימותו המרוממת, ללא מום, גוף ונפש. לוחם במאמצי שטן. כולו קודש. **רבקה, יחידה עלי אדמות**, **נוטשת** חמודי תבל, **פתויים חלולים ארעיים לטובת הקמת עם סגולה**. **אתגר חיים משותף**: לקיחת אחריות על יושבי תבל, ולפי מעשיהם יבוא פרנסה לעולם. **התחננו לזרע**, ומשנפקדה. **כבהמה**: תבקש מזונה, תְּחַטֵּט בְּמַדְמֵנוֹת צַחֲנָה **לְבַקֵּשׁ שָׂבְעָהּ**. **לוקסוס שלה: חציר יבש** [כמשל וכנמשל]. **לא כן אדם**, בן מלך, ידרוש **עיבוד** מְזוֹנוֹ הַגֶּלְמִי, יוגש לו עָרוּךְ וּמֻשְׁקָע. מְקֻלָּף, מְבֻשָּׁל, מְתֻבָּל, כְּנִצְרָךְ.

יצחק השלים תמימותו המרוממת, ללא מום, גוף ונפש. לוחם במאמצי שטן. כולו קודש. **רבקה, יחידה עלי אדמות**, **נוטשת** חמודי תבל, **פתויים חלולים ארעיים לטובת הקמת עם סגולה**. **אתגר חיים משותף**: לקיחת אחריות על יושבי תבל, ולפי מעשיהם יבוא פרנסה לעולם. **התחננו לזרע**, ומשנפקדה. **כבהמה**: תבקש מזונה, תְּחַטֵּט בְּמַדְמֵנוֹת צַחֲנָה **לְבַקֵּשׁ שָׂבְעָהּ**. **לוקסוס שלה: חציר יבש** [כמשל וכנמשל]. **לא כן אדם**, בן מלך, ידרוש **עיבוד** מְזוֹנוֹ הַגֶּלְמִי, יוגש לו עָרוּךְ וּמֻשְׁקָע. מְקֻלָּף, מְבֻשָּׁל, מְתֻבָּל, כְּנִצְרָךְ.

יצחק השלים תמימותו המרוממת, ללא מום, גוף ונפש. לוחם במאמצי שטן. כולו קודש. **רבקה, יחידה עלי אדמות**, **נוטשת** חמודי תבל, **פתויים חלולים ארעיים לטובת הקמת עם סגולה**. **אתגר חיים משותף**: לקיחת אחריות על יושבי תבל, ולפי מעשיהם יבוא פרנסה לעולם. **התחננו לזרע**, ומשנפקדה. **כבהמה**: תבקש מזונה, תְּחַטֵּט בְּמַדְמֵנוֹת צַחֲנָה **לְבַקֵּשׁ שָׂבְעָהּ**. **לוקסוס שלה: חציר יבש** [כמשל וכנמשל]. **לא כן אדם**, בן מלך, ידרוש **עיבוד** מְזוֹנוֹ הַגֶּלְמִי, יוגש לו עָרוּךְ וּמֻשְׁקָע. מְקֻלָּף, מְבֻשָּׁל, מְתֻבָּל, כְּנִצְרָךְ.

דרישה זו: **תפלה**, ואף: **וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת־ה'.** חששה מבן **שַׁעֲטְנֵז**. לזה **דרשה מהקב"ה שֶׁיְּנַחֲנוּ לְלֹא שִׁתּוּף וְכִלְאַיִם**. איך יטביעו ברגש תאומיהם: *כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' **לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט** [לְמַעַן הָבִיא ה' עַל־אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלָיו]* (שם יח, יט). בלידה נחשפה פשר ריצתם הסוערת: *וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו: וְאַחֲרֵי־כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב **אֵישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים.*** לא יועילו תפילות במלחמת יצר הזאטוטים. גם הוריהם **מתחלקים** [לכאורה]**:** *וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־צַיִד בְּפִיו וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת־יַעֲקֹב* (בראשית כה, כח). האם **טעה** יצחק **באהבתו**? ואיך רבקה **לא פקחה עיני אישה**?

בני מציל תבל מהפקרו, מבשר: יש דין ויש דין. לא יכלו להשלים עם הפקרות מפקפקי מוסר בסיסי

עשו, אין לו בחייו אלא: **אֵישׁ יֹדֵעַ צַיִד אֵישׁ שָׂדֶה**. שֶׁתַּם לִבּוֹ וּמַשְׂאוֹת חַיָּיו לְהַגְשָׁמָה אִישִׁית. **גָּלְמִי כַּאֲדָמָה, נָטוּל טַעַם וְהִתְרַגְּשׁוּת**. עֶבֶד לְתַאֲוֹתָיו: ***עַבְדִּי כְּמִקְרְקְעֵי דָּמוּ***? גם זה אינו!: **מוחו מטונף כבהמה**: *וַתַּעְגְּבָה עַל פְּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר־חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם* (יחזקאל כג, כ). **ראשו תאב** לתאות יום ההיום! **שולל מחשבת יום המחר**: יֹדֵעַ צַיִד. **יְעָרִים** בְּסוֹבְיוֹ לְלוֹכְדָן בִּמְצוּדָתוֹ וּבְחַצָּיו.

וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה: *בָּז לָדָבָר יֶחֱבָל לוֹ [וַיֹּרֶא מִצְוָה הִוא יְשֻׁלָּם]:*(משלי יג, יג), *אֲבָל כְּבָר אָמַר **הַטַּעַם שֶׁבַּעֲבוּרוֹ נֵאוֹת לַמְּכִירָה:** מִפְּנֵי שֶׁהָיָה **הוֹלֵךְ לָמוּת** בְּצוּדוֹ הַחַיּוֹת, וְקָרוֹב הוּא שֶׁיָּמוּת בְּחַיֵּי אָבִיו. וְאֵין לַבְּכוֹרָה שׁוּם מַעֲלָה רַק אַחֲרֵי [מוֹת] הָאָב, וּמָה תּוֹעִיל לוֹ הַבְּכוֹרָה. וְאָמַר: **וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ** בְּצוּדוֹ הַחַיּוֹת, וְקָרוֹב הוּא שֶׁיָּמוּת בְּחַיֵּי אָבִיו. וְאֵין לַבְּכוֹרָה שׁוּם מַעֲלָה רַק אַחֲרֵי [מוֹת] הָאָב, וּמָה תּוֹעִיל לוֹ הַבְּכוֹרָה. וְאָמַר: **וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ** וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז [עָשָׂו אֶת־הַבְּכֹרָה], **כִּי אַחַר שֶׁאָכַל וְשָׁתָה חָזַר הַשָּׂדֶה אֶל צֵידוֹ**, וְזוֹ סִבַּת **בִּזּוּי** הַבְּכוֹרָה, כִּי **אֵין חֵפֶץ** בַּפְּסִילִים רַק שֶׁיֹּאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְיַעֲשׂוּ חֶפְצָם בְּעוֹתָם וְלֹא יָחוּשׁוּ לְיוֹם מָחָר. ור' אַבְרָהָם [ראב"ע] מְשִׁתַּבֵּשׁ בְּכָאן מְאֹד, שֶׁאָמַר כִּי בִּזָּה הַבְּכוֹרָה בַּעֲבוּר שֶׁרָאָה שֶׁאֵין מֻמָּן לְאָבִיו. וְרַבִּים יִתְמְהוּ, כִּי עָזַב לוֹ אַבְרָהָם **מָמוֹן רָב**! וּכְאִלּוּ לֹא רָאוּ בִּימֵיהֶם עָשִׁיר גָּדוֹל בִּנְעוּרָיו **בָּא לִידֵי עֹנִי בִּזְקוּנָיו**, וְהָעֵד: שֶׁהָיָה יִצְחָק אוֹהֵב אֶת עֵשָׂו **בַּעֲבוּר** צֵידוֹ, וְאִלּוּ הָיָה לָחֶם רַב בְּבֵית אָבִיו וְהוּא נִכְבָּד בְּעֵינָיו, לֹא מָכַר אֶת בְּכוֹרָתוֹ בַּעֲבוּר נָזִיד. וְאִם הָיָה אָבִיו בְּכָל יוֹם אוֹכֵל **מַטְעַמִּים**, מָה טַעַם יֹאמַר אֵלָיו: הֲבִיאָה לִי צַיִד, וְלָמָּה לֹא הָיוּ לְיַעֲקֹב **בְּגָדִים חֲמוּדוֹת**, וְלֹא נָתְנָה לוֹ אִמּוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לַדָּרָךְ, שֶׁאָמַר: [וַיְדַבֵּר יַעֲקֹב נֶגֶד לֵאמֹר אִם־יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ] **וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ** (שם כח, כ)? לָמָּה לֹא שָׁלְחָה לוֹ הוֹן וְהִיא אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ, [עד] כִּי הֲצָרַךְ לִשְׁמֹר הַצֹּאן?!* [ותימה: איך לא חישב **שוד אליפז** בדרכו! מאריך בעשירות אבות, ובכבוד שחלקו המלכי עכו"מ] **(רמב"ן)**.

א"ר חָנָן: לֹא נִבְרָא יַיִן אֶלָּא לְנַחֵם אֲבֵלִים וּלְשַׁלֵּם שָׂכָר לָרְשָׁעִים: תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ

עֵשָׂו פּוֹעֵר פִּיו וּבוֹלֵעַ מַאֲוַיֵּי עוה"ז, ואחר שכרו **לא ידע** כי באו אל קרבנה. רָוֶה יַיִן במות אברהם [ולכן אונן אסור ביין]. חטף עדשים **תחת בכורה**: *וַיְעַקֵּב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים **וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרָה.*** תַּנְיָא: סוֹמְכוֹס אָמַר מִשּׁוּם ר' מֵאִיר: אֵין מַאֲכִילִין אוֹתוֹ [כהן גדול ערב יו"כ] וכו' לֹא אבב"י: לֹא אֶתְרוֹג, וְלֹא בֵּיצִים, וְלֹא בָּשָׂר שָׁמֵן], **וְלֹא יַיִן יָשָׁן,, אַף לֹא יַיִן לָבָן**, מִפְּנֵי שֶׁהַיַּיִן לָבָן מֵבִיא אֶת הָאָדָם לִידֵי טוּמְאָה (יומא יח, א). *יין: **זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ** יְקַח־לֵב* (הושע ד, יא)*; אף **עשיר** בחיוב **כתובת אשתו**: א"ר אֶלְעָזָר: **אֵין פּוֹסְקִין יֵינוֹת לָאִשָּׁה** וכו'; כִּי **זְנָתָה אִמָּם** הֹבִישָׁה הוֹרָתָם כִּי אָמְרָה **אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבַי** נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי **שִׁמְנִי וְשִׁקּוּיָי*** (הושע ב, ז) (כתובות סה, א)*;. [דִּבֵּר אֶל־בָּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִשְׁתּוֹ כִּי יִשְׂנָא וְשִׁלְּחָה לוֹ וְנָתְנָה לוֹ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָה מִבֵּיתוֹ וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר וְשָׂנְאָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה] לָמָּה נִסְמְכָה פָּרָשַׁת **נָזִיר** לְפָרָשַׁת **סוֹטָה**? לוֹמַר לְךָ שֶׁכָּל הָרוֹאֶה **סוֹטָה בְּקִלְקוּלָהּ יַזִּיר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן**, שֶׁהוּא **מֵבִיא לִידֵי נְאוּף*** (סוטה ב, א) (רש"י, במדבר ו, ב): כי תכונת היין לפזר דעת אדם: יערער וישבית מנגנון איזון דעתו בבית משפט שכלו: בסיבות מות שני בני אהרן נמנה כניסתם **שתויי יין למשכן**; אסרו על דיין למדן **מומחה**, לדון ולפסוק, להתפלל, **ולכהן**: **לישא כפיו ולהכנס למקדש: *יַיִן נִיתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת, וְסוֹד נִיתַּן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. נִכְנַס יַיִן: יָצָא **סוֹד*** (ערובין סה, א; סנהדרין לח, א).

וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, מהתפלגות עולמות יעקב ועשו, אז, ועד עת גאולנו, בביאת משיחנו

נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יָחוֹס עַל־דַּל וגו' וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ [תהלים עב, יג], כ"ד בחשון תשפ"ו ~ב~

כמה לגימות יין השליכו בינת אחשורוש לתהום: *בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן [אָמַר לְמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ] לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא* (אסתר א, י-יא).

ומאידך: יין לברכה: מחויב בארבע כוסות **ליל הסדר**, בכל **סעודת מצוה**: יו"ט, ברית מילה, פדיון הבן, ונישואין. מצביע על שמחה, ובלבד שלא ירבה עד הוללות. **בפורים**: *אָמַר רָבָא: מְחַיַּיב אִינִישׁ לְבְסוֹמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי* (מגילה ז, ב).

יצחק: ברכותיו הן להעברת שרביט ברכת אברהם בלך לך: *וַאֲבָרֲכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה* (שם יב, ג), ליצחק, ומיצחק [לעשו, ובדעבד:] **ליעקב**: *וְעָשָׂה־לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְהָבִיאָה לִי וְאֹכֵלָה בַּעֲבוּר **תְּבָרֶכְךָ** נַפְשִׁי בְּטֶרֶם אָמוּת* (שם כז, ד).

גם בפתח אוצר מטמוני עולם: *וַיֹּאמֶר הַגִּשָּׁה לִי וְאֹכְלָה מְצֵיד בְּנִי **לְמַעַן תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי** וַיַּגֶּשׁ־לוֹ וַיֹּאכַל **וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ*** (שם כז, כה). ***וַיָּבֵא לוֹ יַיִן***: *מאת **אמו** ששימרה לו לפני הפתח* (מדרש שכל טוב). *מֵהֵיכָן הָיָה לוֹ יַיִן? הֲרֵי מָצְאוּ **שֶׁלֹּא נָתְנָה** לוֹ אִמּוֹ יַיִן, אֶלָּא: וַתִּתֵּן **אֶת־הַמַּטְעַמִּים וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשָׂתָה** בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָהּ* (שם יז)*? וּמִי **הֵבִיא** לוֹ יַיִן? **מֵיכָאֵל הֱבִיאוֹ לוֹ יַיִן מִגַּן עֵדֶן**. אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: אֵין אַתְּ מוֹצֵא יַיִן שֶׁל בְּרָכָה אֶלָּא זֶה וְשֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר: וּמַלְכִּי־צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן [וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן] (שם יד, יח), וְאַף זֶה, כְּיַיִן שֶׁשָּׁתָה **בֵּרְכוֹ** (תנחומא טז).*

רשע מלא חרטות. נותר ברעבונו!: מחד, **מה תועלת** נותר לו, וכבר **פגה הנאתו**, ומאידך, **נשמתו האלקית** תשבית ענוגו, **יתחרט וישלול נפשו לזדונו**, ויחזור בו. **ונגדו**: ***וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים.*** פרקמטיא שלו **זמינה** בכל עת ומקום, לְעוֹלָם אֵינָהּ לֹא נִפְסֶדֶת, לא תאבד מְתִיקוּתָהּ. **לא ימלט ובזרעו לכל גווניו יזדקקו לברכות.** לכך **חטפם בצווי אמו**: *וְיִתֶּן־לְךָ **הָאֱלֹקִים** מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ: יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ* (בראשית כז, כח-כט). יהבו **יתן בה' לבדו**. **ולא סתם מן ההפקר, כבברכות עשו**: *וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמָיִם מֵעָל: וְעַל־חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת־אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ* (שם לט-מ) **מזונו מצוי, בהעדר הזכרת ה'.**

ש ש נתיבי אחים נפרדות. במעידתם תבחין: זה מתנער ומתנקה, וזה: סמוך בחטאיו. לא ימצא צחצוח כתמו ש ש

*וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אָחִי **אִישׁ שָׂעִר** [וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק] (שם כז, יא), **גְּבַר שְׁדִין** [תאוותיו הותירוהו לעם דינו בשממה שדים ורוחות], כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: [וְרָבְצוּ־שָׁם צִיִּים וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים וְשָׁכְנוּ שָׁם בְּנוֹת יַעֲנָה] וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ־שָׁם* (ישעי' יג, כא). *וְאָנֹכִי אִישׁ **חָלָק**, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ [יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ]* (דברים לב, ט). *ר' לֵוִי אָמַר: **מָשָׁל לְקוֹץ*** [קווצותיו סדורות לו תְּלִתְּלִים (מדרש ט, ב; מיר ד, ב; גיטין נח, א) **וְקַרְחַ**, שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין עַל שִׂפַת הַגֹּרֶן, וְעָלָה הַמּוֹץ **בַּקּוֹץ וְנִסְתַּבֵּךְ** בְּשִׂעָרוֹ, עָלָה הַמּוֹץ **בַּקֶּרַח** וְנִתַּן יָדוֹ עַל רֹאשׁוֹ **וְהֶעֱבִירוֹ**. כָּךְ **עֵשָׂו הָרָשָׁע מִתְלַכְלֵךְ** בַּעֲוֹנוֹת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, **וְאֵין לוֹ בַּמֶּה יְכַפֵּר**, אֲבָל **יַעֲקֹב** מִתְלַכְלֵךְ בַּעֲוֹנוֹת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וּבָא **יוֹם הַכִּפּוּרִים** וְיֵשׁ לוֹ בַּמֶּה יְכַפֵּר, שֶׁנֶּאֱמַר: כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר [עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ]* (ויקרא טז, ל). *ר' יִצְחָק אָמַר לֹא שָׁאוּל הוּא לָהּ וְלֹא שְׁאוּלָה הִיא לִיהּ [לֹא הַמָּשָׁל הַזֶּה שָׁאוּל הוּא לְדָבָר הַזֶּה, וְלֹא דָּבָר זֶה שָׁאוּל הוּא לַמָּשָׁל, לְפִי שֶׁהָרְבֵּה מְשָׁלוֹת הֵן שֶׁאֵינָן אֶלָּא זֶכֶר לִדָּבָר וְלֹא עִקַּר הַדָּבָר. אֲבָל זֶה: **עִקַּר הַדָּבָר הוּא**, שֶׁהֲרֵי מְצִינוּ מַעֲשֶׂה בְּיוֹחֲנָ"פ מֵעִנְיָנוֹ שֶׁל דָּבָר* (רש"י)*], אֶלָּא: וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו [אֶת־כָּל־עֲוֹנֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשִׁלַּח אֶת־הַשָּׂעִיר בַּמִּדְבָּר]* (שם כב)*, **זֶה עֵשָׂו**, שֶׁנֶּאֱמַר: הֵן עֵשָׂו אָחִי **אִישׁ שָׂעִר**; **אֶת־כָּל־עֲוֹנֹתָם: עֲוֹנוֹת תַּם**, שֶׁנֶּאֱמַר: **וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם**. אוֹלַי יְמַשֵּׁנִי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו **כִּמְתַעְתֵּעַ** [וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְרָכָה]: **כְּמֵת וּכְתוֹעֶה** וּכְעוֹבֵד ע"ז: וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְרָכָה: אֲפִלּוּ בְּרָכָה אַחַת שֶׁהוּא עָתִיד לִתֵּן **בְּסוֹף**, אֵינוֹ נוֹתְנָהּ לִי! וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ **עָלַי קְלָלָתְךָ בְּנִי** [אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ קַח־לִי]. ר' אַבָּא בַּר כָּהֲנָא אָמַר: אָדָם שֶׁחָטָא, **לֹא אִמּוֹ נִתְקַלְּלָה?! שֶׁנֶּאֱמַר**: [בחטאו באכילת עץ הדעת, גבה אף מן האדמה **המרת פיו**] [וּלְאָדָם אָמַר כִּי־שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ] אֲרוּרָה **הָאֲדָמָה** בַּעֲבוּרֶךָ [בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ] (שם ג, יז): **אַף אַתָּה: עָלַי קְלָלָתְךָ בְּנִי**. א"ר יִצְחָק: **עָלַי לְכָנֵס** וְלוֹמַר לְאָבִיךָ: יַעֲקֹב צַדִּיק וְעֵשָׂו רָשָׁע. וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ [וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו] (שם טו), **אֲנוּס וְכָפוּף וּבוֹכֶה** [בראשית רבה סה, טו].

ש ש וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ לָלֶדֶת וְהִנֵּה תוֹמִם בִּבְטְנָהּ: אין תואמים: זה לתורה, וזה נסחף לסרק, שלא ישבע לעולם ש ש

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאֱמָץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר (בראשית כה, כג). עתיד תלוי זה בזה ככפות מאזנים. *וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו: וְאַחֲרֵי־כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעְקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב [וְיִצְחָק בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אֹתָם]. דָּבָר אַחֵר: מִתְרוֹצְצִים זֶה עִם זֶה וּמְרִיבִים בְּנַחֲלַת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת* (רש"י): התרוצצות שני עולמות, לא לחלוק ביניהם עולמות, זה לעלמא הדין וזה לעלמא דאתי. אלא **שניהם מריבים לכבוש שני עולמות יחד**. עשו מבקש לתפוס מצוה אחת, שיש בו אריכות ימים: **כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ** לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ [**עַל הָאֲדָמָה** אֲשֶׁר־ה' אֱלֹקֶיךָ נֹתֵן לָךְ], **עשאה בהידור, תנאים ואמוראים קנאו בו, וּדְרָשָׁהּ:**

נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יָחֹס עַל־דַּל וגו' וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ [תהלים עב, יג], כ"ד בחשון תשפ"ו ~ג~

הָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה, וְלֹא תִּדְחֶה [תִּדָּחֶה] ***אַחַת מִפְּנֵי רְעוּתָהּ כִּי אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת.*** **תפס עשו זו וְיָבוֹז** לרעותה שֶׁתִּפָּסֶה אֶחָיו תָּמִים וְשָׁלֵם: **תלמוד תורה**, שכן מצוה ת"ת היא [ח"ו] **קלה בקלים**, נדחית מפני כל מצוה. בעת שאדם עוסק בה **אינו נפטר מכל שאר מצוות**. וְטָעָה לוֹמַר שֶׁאָחִיו טָעָה **בְּפָטוֹר מִצְוֹת** בְּעֵת עִסְקוֹ בַּתּוֹרָה [תָּנְיָא: חֲבֵרִים שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה מַפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה. א"ר יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא כְּגוֹן רשב"י וַחֲבֵרָיו שֶׁתּוֹרָתָן אוּמָנוּתָן. אֲבָל כְּגוֹן אֲנוּ, מַפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע וְלִתְפִלָּה (שבת יא, א)]. **ואף עסוקו בציד חיות היה להאכילם לאביו** [ור' אַבְרָהָם [ראב"ע] מִשְׁתַּבֵּשׁ בְּכָאן מְאֹד, שֶׁאָמַר כִּי בִּזֶּה הַבְּכוֹרָה בְּעֶבְרוֹ שֶׁרָאָה ***שֶׁאֵין מַמּוֹן לְאָבִיו!*** וְרַבִּים יִתְמְהוּ כִּי עֵזָב לוֹ אַבְרָהָם מָמוֹן רָב. ***וּכְאִלּוּ לֹא רָאוּ בִּימֵיהֶם עָשִׁיר גָּדוֹל*** בִּנְעוּרָיו ***בָּא לִידֵי עֹנִי בְּזִקְנוּתוֹ?!*** וְהָעֵד: ***שֶׁהָיָה יִצְחָק אוֹהֵב אֶת עֵשָׂו בְּעֶבְרוֹ צֵידוֹ***, וְאִלּוּ הָיָה לֶחֶם רַב בְּבֵית אָבִיו וְהוּא נִכְבָּד בְּעֵינָיו, לֹא מָכַר אֶת בְּכוֹרָתוֹ בְּעֶבְרוֹ נָזִיד, וְאִם הָיָה אָבִיו בְּכָל יוֹם אוֹכֵל מַטְעַמִּים, מָה טַעַם יֹאמַר אֵלָיו "הֲבִיאָה לִּי צַיִד" (רמב"ן כה, לד)], שפוט ללא מלחמה, בְּיוֹם **בַּגְרוּתוֹ** שָׁבָה מַצְפוּנוֹ בְּ-5 עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, וּכְבָר לָכוּד בִּמְצוּדָתוֹ.

עודם ברחם אמם ניכר פיצול דרכים: ***וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וגו': שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ וּלְאֹם מִלְאֹם יֵאָמֵץ*** וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר. **רבים על הקופה כולה**, עוה"ז ועוה"ב כאחד. **עשו סוקר דרכו, מה חסר לו**?! ***אֵיזֶהוּ עָשִׁיר? הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ*** (תהלים קכח, ב): ***אַשְׁרֶיךָ בעוה"ז וְטוֹב לָךְ לעוה"ב*** (אבות ד, א). **עשו בנערותו: במיטבו, טוב לה' וטוב לאדם. וביום זה** קרס מול תאוותיו, חש אבדן עוה"ב. וא"כ לָמָּה לוֹ בְּכוֹרָה! צופה עָתִיד **ערפילי**, וכבר **אינה** שלו! חזר לעיין בעוה"ז. גַּם כָּאן **חָשׁ אֲבָדָנוֹ**: ***אֲבָל כְּבָר אָמַר הַטַּעַם שֶׁבַּעֲבוּרוֹ נֵאוֹת לַמְּכִירָה, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לָמוּת בְּצוּדוֹ הַחַיּוֹת, וְקָרוֹב הוּא שֶׁיָּמוּת בְּחַיֵּי אָבִיו וְאֵין לַבְּכוֹרָה שׁוּם מַעֲלָה*** [ממון] ***רַק אַחֲרֵי*** [מות] ***הָאָב, וּמָה תּוֹעִיל לוֹ הַבְּכוֹרָה*** (רמב"ן הנ"ל בראשית כה, לד). ובראותו **קבורת עתידו** בנטול **יעקב** ברכותיו: ***[וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֵפוֹא הוּא הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי] וְאֹכַל מִכֹּל [בְּטֶרֶם תָּבוֹא וַאֲבָרְכֵהוּ גַּם־בָּרוּךְ יִהְיֶה]: ר' יְהוּדָה אוֹמֵר: מִכָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית.*** ר' נְחֶמְיָה אוֹמֵר: מִכָּל טוּב שֶׁהוּא ***מְתֻקָּן לְעָתִיד לָבוֹא.*** א"ל [עשו]: עִקָּרוֹ שֶׁל דָּבָר: מַה הָאֳכִילְךָ [יעקב]? א"ל: ***אֵינִי יוֹדֵעַ***, אֶלָּא טוֹעֵם הָיִיתִי טַעַם **פַּת**, טַעַם **בָּשָׂר**, טַעַם **דָּגִים**, טַעַם **חָגָבִים**, טַעַם ***כָּל מַעֲדַנִּים שֶׁבָּעוֹלָם.*** א"ר בֶּרֶכְיָה: כְּיוָן שֶׁהִזְכִּיר ***בָּשָׂר מִיָּד בָּכָה*** [עשו]. אָמַר: ***אֲנִי קְעָרָה אַחַת שֶׁל עֲדָשִׁים הָאֳכַלְתַּנִי וְנָטַל אֶת בְּכוֹרָתִי! אַתָּה, שֶׁהָאֳכַלְתָּ בָּשָׂר*** עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה [שזכה לקנות ברכותיך]! א"ר לֵוִי: לְפִי שֶׁהָיָה אָבִינוּ יִצְחָק מִתְפַּחֵד וְאוֹמֵר: תֹּאמַר ***שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי*** כְּשׁוּרָה, ***שֶׁעָשִׂיתִי*** אֶת ***שֶׁאֵינוֹ*** בְּכוֹר: ***בְּכוֹר*** [הכרתי ביעקב כבכורי]! כֵּיוָן שֶׁאָמַר [עשו: וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמָיִם] ***אֶת־בְּכֹרָתִי לָקָח*** [וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי וגו'] (שם לו) [עשו עצמו **כבר הִתְעַסֵּק עִמּוֹ**, בְּזֶה אֶת בְּכוֹרָתוֹ: ***מְכָרָהּ לְיַעֲקֹב עֶבוּר נָזִיד עֲדָשִׁים*** טְפֵלוֹת, שֶׁשּׁוֹיִן פְּרוּטוֹת!], אָמַר: ***יָאוּת בֵּרָכָתִי*** [טוב שברכתיו]. א"ר אֶלְעָזָר: אֵין קִיּוּם הַגֵּט אֶלָּא ***בְּחוֹתָמָיו*** [הנתבע כופר בשטר, ומכיר ***באיזה צד*** בשטר שביד תובעו, כבר נעשית תביעתו ***שרירה וקיימת***, וכאן: ***יצחק הכיר ביעקב יעד לברכתו***], ***שֶׁלֹּא תֹאמַר***: אִלּוּלֵי שֶׁרְמָה יַעֲקֹב בְּאָבִיו [שהעמיד פניו כאילו הוא עשו] ***לֹא נָטַל אֶת הַבְּרָכוֹת*** [וְעַדַיִן מְבַקֵּשׁ לִיתְּנָן לְעֵשָׂו]? ת"ל: ***גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה*** [השלים יצחק עם ערמת יעקב, **וזכאי** לברכתו] (בראשית רבה סז, ג).

וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֵפוֹא הוּא הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וְאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וַאֲבָרְכֵהוּ גַּם־בָּרוּךְ יִהְיֶה (שם לג), ***אֵין*** דֶּרֶךְ הֶחָרֵד חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד וְצוֹעֵק: מִי הוּא אֲשֶׁר רִמָּנִי לְבָרֵךְ אוֹתוֹ! שֶׁיִּשָּׁלֵים צַעֲקָתוֹ ***לֵאמֹר מִיָּד: גַּם־בָּרוּךְ יִהְיֶה.*** אֲבָל [אלא] הָיָה רָאוּי שֶׁיִּקַּלְקְלֵהוּ [יצחק ליעקב על ערמתו]. וְעוֹד: ***כִּי הָיָה עֵשָׂו צוֹעֵק עָלָיו*** לֵאמֹר: ***וְלָמָּה תְּבָרְכֵהוּ עַתָּה אָבִי?!*** וְאֵיךְ יַאֲמִין עֵשָׂו כִּי בְּמִרְמָה הָיָה ***מִתְחַלָּה*** בְּרָאוֹתוֹ כִּי עַתָּה יְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּרָצוֹנוֹ [יחשוד אביו שאהבתו ליעקב יותר ממנו]. וְהַנָּכוֹן בְּעֵינַי שֶׁהוּא לָשׁוֹן הוֹוֶה: יֹאמַר: מִי אֵפוֹא הוּא ***הַצָּד צַיִד אֲשֶׁר הָיָה יָכוֹל לְרַמּוֹתִי***, שֶׁאֲבָרְכֵהוּ, וְגַם שֶׁיִּהְיֶה ***בָּרוּךְ עַל כָּל פָּנִים***, כִּי יָדַעְתִּי כִּי ***בָּרוּךְ הוּא. אוֹ טָעְמוֹ***: וְגַם־בָּרוּךְ יִהְיֶה ***עַל כָּרְחִי, שֶׁאִי אֶפְשָׁר*** לִי לְהַעֲבִיר הַבְּרָכָה מִמֶּנּוּ [ממי שרצון ה' שאברכנו], כִּי מֵאָז שֶׁבֵּרַךְ אוֹתוֹ, ***יָדַע בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁחָלָה בִּרְכָתוֹ עָלָיו.*** וְזֶהוּ טַעַם ***הַחֲרָדָה הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר חָרַד***, כִּי יָדַע שֶׁאֵבֵד בְּנוֹ הָאָהוּב לוֹ [עשו] בִּרְכָתוֹ לְעוֹלָם. וְזֶה טַעַם: [וַיֹּאמֶר] בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה [ויקח בִּרְכָתֶךָ], כִּי אַחַר שֶׁאָמַר: מִי־אֵפוֹא [הוּא הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וְאֹכַל מִכֹּל], נָתַן דַּעְתּוֹ שֶׁהֵבִא אֵלָיו הָיָה ***יַעֲקֹב***, שֶׁאִי אֶפְשָׁר [אלא] שֶׁתִּחוּל הַבְּרָכָה רַק בְּזַרְעוֹ (רמב"ן שם לב).

טבע הזקן: ***בַּיּוֹם שֶׁיַּלְּעוּ שׁוֹמְרֵי הַבַּיִת*** [הַצָּלָעוֹת וְהַכְּסָלִים הַמְגִינִים עַל כָּל חֲלַל הַגּוּף] ***וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל*** [הַשּׁוֹקַיִם שֶׁנִּשְׁעָן כָּל הַגּוּף עֲלֵיהֶם] ***וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת*** [הַשִּׁנַּיִם] ***כִּי מִעֲטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת*** [הָעֵינַיִם]: ***וְסָגְרוּ דְלָתַיִם*** [נְקָבִיו] ***בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטְּחֲנָה*** [רְחַיִם הַטּוֹחֲנִים מְאֻכָּל שֶׁבְּמֵעָיו, וְהוּא הַקָּרְקָבָן וְהַמְּסוֹ] ***וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר*** [שֶׁאֲפִילוּ קוֹל צִפּוֹר מְנַעֲרָתוֹ מִשְּׁנָתוֹ מִשֶּׁהִזְקִין] ***וְיִשְׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר*** (קהלת יב, ג-ד). ***[זקנים לא סבלניים*** לשירה, למאכל ושתיה, ***לשיחה: וְיִשְׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר.*** כָּל קוֹלוֹת שֶׁל כְּלֵי הַשִּׁיר דּוֹמוֹת עָלָיו ***כְּשִׂיחָה***, וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ מַשְׁמָעוּ: ***יִשְׁחוּ***: כְּמוֹ ***יִשְׁפְּלוּ***: כָּל שָׁרִים וְשִׁרוֹת ***יִהְיוּ שְׁפָלִים בְּעֵינָיו***, וְכֵן בַּרְזִילַי הַגִּלְעָדִי אָמַר לְדָוִד: ***[בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה*** אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע בֵּין־טוֹב לְרָע אִם־יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת־אֲשֶׁר אֹכַל וְאֶת־אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אִם־אֶשְׁמַע עוֹד ***בְּקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת*** [וְלָמָּה יִהְיֶה עַבְדְּךָ עוֹד לְמַשָּׂא אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ] (שמואל ב יט, לו) (רש").

חסד עשה בוראנו ית': **פרדתנו מכאן תהא בשלבים**. אלא שבאברהם יסד חידוש: וַאֲבָרְכָה **זָקֵן בָּא בַּיָּמִים** וה' בֵּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בַּכֹּל (שם כד, א): ומאז בחירה **פתוחה**: ר' ***שִׁמְעוֹן בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר: זְקֵנִי עַם הָאָרֶץ, כָּל זְמַן שֶׁמַּזְקִינִין, דַּעְתָּן מִטְרֶפֶת עֲלֵיהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יָקַח*** (איוב יב, כ). ***אֲבָל זְקֵנֵי תוֹרָה אֵינָן כֵּן, אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁמַּזְקִינִין, דַּעְתָּן מִתְיַשֶּׁבֶת עֲלֵיהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: בִּישִׁישִׁים*** וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, מהתפלגות עולמות יעקב ועשו, אז, ועד עת גאולנו, בביאת משיחנו

נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יָחֹס עַל־דַּל וגו' וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ [תהלים עב, יג], כ"ד בחשון תשפ"ו ~ד~

חָכְמָה וְאָרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה (שם יב) (שבת קנב, א; קינים ג, ז). ימצא ענין אך **בעברו הרוחני**: ***וַיְהִי כִּי־זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת־עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי:*** רש"י: ***בַּעֲשָׂנָן שֶׁל אֵלּוּ.*** *ד"א: כְּשֶׁנֶּעֱקַד ע"ג הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה אָבִיו רוֹצֶה לִשְׁחָטוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְרָאוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת **וְהָיוּ בוֹכִים** וְיָרְדוּ **דִּמְעוֹתֵיהֶם** וְנָפְלוּ עַל עֵינָיו, לְפִיכָךְ **כָּהוּ עֵינָיו.** ד"א: כְּדֵי **שֶׁיִּטֹּל יַעֲקֹב אֶת הַבְּרָכוֹת*** (רש"י).

לרש"י, מה קשר: כִּי־זָקֵן, ל-3 פרושיו? טרם מותו בקש להוריש **שרביט ברכות** לבכורו: ***וַאֲבָרֶכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה*** (שם יב, ג): זכות **הכרחית** לקיומו! ירתום עשו לקיום עמוד עולם: תורת יעקב: ***כִּי הִנֵּה עִלּוּי גָּדוֹל הוּא לַבְּרִיּוֹת כֻּלָּם בִּהְיוֹתָם מְשַׁמְּשֵׁי הָאָדָם הַשָּׁלֵם*** *הַמְקֻדָּשׁ בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִת'* (מס"י א), ואם ח"ו **לא ימצא עשו פעלו לטובת נזר הבריאה, יאבד זכות קיומו.**

לראשונה נחשף יצחק לשנאה תהומית: טוב ורע, עשו ליעקב, עד כדי התרת דמו. לכך יעד הברכות לכתחילה לעשו. **כעת גלה ערמת עשו לאשלית עשו בצדקו: וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֵפוֹא הוּא הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרְכֵהוּ גַּם־בָּרוּךְ יִהְיֶה:** סרס **המקרא** ופרשהו: **עד עתה חלוק הייתי מרבקה בתקותי בעשו.** ידעה גם ידעה **תהפוכות מלחמת יצר** אכזרית, עקבית ותמידית, עוד מאביה ואחיה. הבחינה כבר מילדותם: סתירת דרכם. **עשו** הגדול, **מפוצל וסוער. כבר מבטן אמו אין עם מי לדבר, עשוי וגמור,** נסחף למחוזות לא טובים, **מתרוצץ** בפתחי בתי ע"ז: **וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים** וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ **יֹדֵעַ צַיִד** אִישׁ שָׂדֶה [וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים]. **יצחק נרתם:** וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־צַיִד בְּפִיו: חָנָךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַּרְכּוֹ גַּם **כִּי־זְקָנִין לְאֹ־יָסִוּר מִמֶּנָּה** (משלי כב, ו). יִצְחָק הִפְטִיר יֵאוּשׁוֹ מִתִּקְוַת הַשָּׁבָתוֹ: **מִי־אֵפוֹא הוּא הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל,, צָדַנִי בְּמַאֲכָלַי.** אחר **עָרְמַת הַצַּיִד** שֶׁבְּפִיו!

וַיִּגַּשׁ וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיָּרַח אֶת־רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה' (שם כז): *וַהֲלֹא אֵין רֵיחַ רַע יוֹתֵר מִשֶּׁטַח הָעִזִּים? אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁנִּכְנְסָה עִמּוֹ רֵיחַ גַּן עֵדֶן* (רש"י). **פעלו רצוי לפני המקום.** יצא להצלת הברכות, **אָנוּס וְכָפוּף וּבוֹכֶה,** להורישם לעם סגולתו: מִי־[הוא] אֵפוֹא **הַצָּד־צַיִד,** [ומנגד: מיהו אשר] **וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכֹּל:** *מִכָּל מַה* **שֶׁנִּבְרָא** *בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית,* **מִכָּל טוּב** שֶׁהוּא **מְתֻקָּן** *לֶעָתִיד לָבוֹא* (מדרש לעיל), ת"ר: *שִׁבְעָה* **לֹא שָׁלַט בָּהֶן** *רִמָּה וְתוֹלַעָה, [וְאֵלּוּ הֵן: אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמִרְיָם, וּבִנְיָמִין בֶּן יַעֲקֹב]* **יִצְחָק,** *דִּכְתִיב: [וְאֹכַל]* **מִכָּל** (ב"ב יז, א).

הברכות תאמו **ליעקב,** שמו ית' שגור על לשונו: ***וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹקִים*** *מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ:* יחס הַבְּרָכָה **לָאֱלֹקִים. ועוד דגש: וי״ו** שֶׁל **וְיִתֶּן־לְךָ** *מְיֻתֶּרֶת, וְדָרְשׁוּ רז״ל:* ***יִתֵּן וַיַּחְזֹר וְיִתֵּן*** (בראשית רבה סו, ג) *וּבְאוּר הֶעְנְיָן כָּךְ הוּא, לְפִי שֶׁיָּדוּעַ שֶׁבְּכָל הַמִּצְוֹות שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה* **אֵין בָּהֶם** *דֵּי לְהַשִּׁיב וכו' אוֹתָן* **הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה** *הקב"ה* **כְּבָר עִמּוֹ מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ,** *וְכָל מַה* **שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה מִן הַמִּצְוֹות** *הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָן דֶּרֶךְ* ***תַּשְׁלוּמִין*** *[לְפרוע הטבתן]. וּבְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁאָנַחְנוּ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ יִת'* **גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ,** *וְהקב"ה* **מְקַדֵּם אֶת טוֹבוֹתָיו בְּכָל נְתִינָה** *וכו'.* ***וּלְפִי הַנָּחָה זוֹ,*** *אִם יִהְיֶה עִם הָאָדָם* ***דָּבָר בְּלִי־יַעַל*** *לֵאמֹר: הֲרֵי הֶעֱבַר אַיִן, וּמַה בֶּצַע כִּי נַעֲבֹד אֶת ה׳ שֶׁלְּעוֹלָם לֹא יִהְיֶה לִי חוֹב עָלָיו, וכו'.* ***וּלְפִי הַנָּחָה זוֹ,*** *אִם יִהְיֶה עִם הָאָדָם* ***דָּבָר בְּלִי־יַעַל*** *לֵאמֹר: הֲרֵי הֶעֱבַר אַיִן, וּמַה בֶּצַע כִּי נַעֲבֹד אֶת ה׳ שֶׁלְּעוֹלָם לֹא יִהְיֶה לִי חוֹב עָלָיו, וכו'. אַף אַתָּה תָּשִׁיב אֲמָרֶיךָ, וְצֵא תֹּאמַר לוֹ: פּוֹק חֲזֵי מַאי עִמָּא דָּבַר [מנהג השוק], כִּי מִנְהַג הַסּוֹחֲרִים הַנּוֹתְנִים בְּהַקָּפָה, כְּשֶׁהַלּוֹקֵחַ מְשַׁלֵּם לוֹ חוֹב הַיָּשָׁן, אָז הַסּוֹחֵר הַמּוֹכֵר* **חוֹזֵר וְנוֹתֵן לוֹ** *שְׁנִית בְּהַקָּפָה, וְכֵן לְעוֹלָם. אֲבָל אִם* **אֵינוֹ מְשַׁלֵּם** *לוֹ הַחוֹב הַיָּשָׁן, שׁוּב* **אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ סְחוֹרָה.** *כָּךְ* **הַחֲנֻנִי הַמַּקִּיף הַגָּדוֹל** *יִת', כְּשֶׁאָדָם מְשַׁלֵּם בְּמִצְוֹתָיו הַקָּפָה רִאשׁוֹנָה, ה"י* **חוֹזֵר וְנוֹתֵן לוֹ בְּהַקָּפָה,** *וז"ש:* **יִתֵּן וַיַּחְזֹר וְיִתֵּן** (כלי יקר).

עשו במפתן ביתו: ***וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד־מְאֹד:*** *וּמִדְרָשׁוֹ: רָאָה גֵּיהִנֹּם פְּתוּחָה מִתַּחְתָּיו* (רש"י). ברכתו **ללא זכר** לנותן: ***וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל*** (שם לט). **עשו: נצר נחש הקדמוני, יסוד ושורש חטאי עולם:** א"ר *יִצְחָק: כְּתִיב:* ***וַיִּתְרֹצְצוּ*** *הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם־כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי* ***וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת־ה',*** *[לְאַן אָתַר אִזְלַת? לְבֵי מִדְרְשָׁא דְּשֵׁם וְעֵבֶר. וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ, דְּתַמָּן הֲוָה הָהוּא רָשָׁע דְּעָשָׂו אֲגַח קְרָבָא בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב.* ***וַיִּתְרֹצְצוּ,*** *אִתְבָּרוּ כְּמָה דְּאָמְרִינַן,* ***רָצַץ אֶת מוֹחוֹ.*** *אִתְבָּרוּ דָּא עִם דָּא וְאִתְפְּלָגוּ.* ***תָּא חֲזֵי, דָּא סִטְרָא דְּרוֹכֵב נָחָשׁ,*** *וְדָא סִטְרָא דְּרוֹכֵב עַל כַּרְסְיָא שְׁלֵימְתָא קַדִּישָׁא בְּסִטְרָא דְּשַׁמְשָׁא, לְשַׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא]* (זוהר תולדות ד). **תרגומו: וַתֵּלֶךְ,** להיכן הלכה? לביהמ"ד של שם ועבר [לתפלה].

שָׁם עֵשָׂו **הַגִּיחַ לַקָּרֵב** לחסול אחיו: **וַיִּתְרֹצְצוּ: לרצץ מוחו!** שניהם **נצחו, התפלגו בעולמם: עשו רוכב על גב נחש הקדמוני, ויעקב: דיוקנו לפסגה: חקוקה בכסא כבודו** [ע"כ]. *כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת* ***אָרוּר אַתָּה*** *מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ* ***וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ*** (שם ג, יד). **ימצא ארור, מרחרח עפר, מזונו מעתה לעולם לבל יבקש פני קונו למזונו. עשו,** חָפְשִׁי: אין לו מסגרת אשראי, **מופקע שם מפרנסו יתִ'** בברכות אביו. **אומות נעלמו:** [הֲמָה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבּוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיֶחֱלָפוּ (תהלים קב, כז), **למעט יחיד: עשו:** [יַעֲבֹר־נָא אֵדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־לְפָנָי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים] עַד אֲשֶׁר־אָבֹא אֶל־אֲדֹנִי שֵׂעִירָה (שם לג, יד), **פדות וגאולת עולם.** וזה: **וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לה' הַמְּלוּכָה** (עובדי' א, כא): **להשלים** כסאו ית' החסר: עשית דין ברשע: **עמלק, עשו.**

וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, מהתפלגות עולמות יעקב ועשו, אז, ועד עת גאולנו, בביאת משיחנו